

government, covers student self government realization of Institute of Information Technology of Lugansk Taras Shevchenko National University.

It characterizes peculiarities of organization of student self government of Institute of Information Technology in context of A. S. Makarenko ideas realization, which are: educational process of all participants, common goal and distinct motivation; harmonization of individual activity of students and collective, socially important affairs. In addition to ideas mentioned above, it also considers approaching of single positive result of activity; social importance of self government activity, correspondence of informative and organizational structural component of self government with the level of development of a group, voluntariness and electivity of self government, initiative, self-activity and creativity, publicity and actuality of decisions, combination of constant and elective bodies of self government, strong collaborative relationship between students and teachers.

Complicated educational tasks are proved to be realized in practical activity of self government bodies of Institute of Information Technology.

Key words: student self government, social activity, traditions, perspective.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Адаменко О. В.

УДК 378.114.621(477)«19»

І. А. Решетова

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
КОЛЕГІАЛЬНОГО ОРГАНУ УПРАВЛІННЯ ВНЗ В КОНТЕКСТІ
НАУКОВОЇ ПАРАДИГМИ ХХ СТОЛІТТЯ**

Сьогодні активізує процеси модернізації та трансформації інтелектуального світу людства, в такому контексті розвиток вищої педагогічної освіти набуває особливої актуальності та виступає одним із головних пріоритетів розвитку вітчизняної системи освіти в цілому.

Організаційні підходи до функціонування структурних підрозділів ВНЗ, а від так і всього навчального закладу в цілому є одним із головних чинників здійснення професійної діяльності викладачів. Означене підтверджується нормативно-правим забезпечення навчально-виховного процесу вищої школи. У такому контексті зауважимо, що організаційно-педагогічна діяльність виступає провідною у процесі реалізації своїх функцій колегіального органу управління ВНЗ – ученої ради.

Останніми роками дослідження феномену організаційно-педагогічної діяльності особливо активізувались у зв'язку з посиленням уваги до:

- вивчення і розв'язання проблем сучасної молоді (О. Балакірева, В. Криворученко, В. Лісовський, В. Павловський, О. Яременко та ін.);
- державної молодіжної політики (М. Головатий, І. Ільїнський, Г. Купріянов, С. Толстоухова та ін.);
- проблем формування виховного середовища (М. Боритко, О. Кузьменко, С. Кульневич, С. Пальчевський та ін.

Проте, питання організаційно-педагогічної діяльності, у контексті роботи колегіального органу управління вищим педагогічним ВНЗ, досліджені недостатньо. Саме тому **метою** нашої роботи є аналіз існуючих підходів до розуміння цієї проблеми, розгляд структури означеної дефініції в науковій парадигмі другої половини ХХ століття.

Сучасна педагогічна наука збагатилася історико-педагогічним доробком вітчизняних педагогів, де проблема розвитку вітчизняної вищої освіти у другій половині ХХ століття розглядається в регіональному контексті. Серед таких варто зазначити колективні монографії науковців В. Андрущенко, І. Андрущенко, О. Антонової, В. Арешонкова, Р. Арцишевського, Н. Астрахан, Н. Басюка, П. Бойчука, Г. Бондаренка, Н. Борисенка, В. Бурлака, В. Васильчука, В. Вітюка, А. Вискушенка, О. Губенка та інших, а саме: «Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Автономна Республіка Крим»; «Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Волинська область»; «Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Житомирська область»; «Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Харківська область».

У вищезазначених наукових доробках акцентувалась увага на особливій ролі вчених рад в організаційно-педагогічній діяльності вітчизняних вищих педагогічних навчальних закладів й організації контролю результатів навчальної, наукової, методичної, виховної, адміністративної, фінансової діяльності вищих педагогічних навчальних закладів України.

Згідно логіки нашого дослідження вважаємо необхідним зауважити, що організаційно-педагогічна діяльність учених рад як складова педагогічної діяльності вищого педагогічного навчального закладу є основним засобом організації педагогічного процесу ВНЗ, побудови його структури, методичного, технологічного та матеріально-технічного забезпечення та управління цим процесом [5].

Згідно вищезазначеного вважаємо доцільним з'ясувати сутність поняття «діяльність». У сучасній науковій парадигмі означена дефініція поширена досить широко. Від так, наукові розвідки цієї проблеми

присвятили такі вчені, як: А. Асмолов, В. Петровский, Г. Батищев, Л. Буєва, В. Давидов, С. Ермаков та ін.

Філософи М. Каган і А. Леонтьєв тлумачать поняття «діяльність» як інструмент вивчення суспільного життя у цілому, окремих її форм, історичного процесу [3].

Учений Л. Буєва визначає діяльність як «спосіб існування та розвитку суспільства й людини, всебічного процесу перетворення нею навколишньої природної і соціальної реальності, відповідно до своїх потреб, мети та завдань» [2, с. 59]. На думку, дослідниці основними ознаками діяльності є «цілеспрямованість, перетворюючий і творчий характер, наочність, детермінована суспільними умовами, обмін діяльністю, спілкування діючих індивідів» [2, с. 59].

У контексті проблеми дослідження привертає увагу науковий доробок М. Кагана [3], в якому вчений зробив морфологічний аналіз поняття «діяльність». Розглядаючи означену дефініцію у широкому значенні, дослідник виокремив такі її види: перетворююча, ціннісно-орієнтаційна, комунікативна діяльність) [3, с. 32]. У процесі наукового пізнання М. Каган виокремив три основні елементи діяльності, а саме: суб'єкт (направляє свою активність на об'єкти або інші суб'єкти); об'єкт (на який спрямована ця активність); безпосередньо активність (виступає у встановленні суб'єктом комунікативної взаємодії з іншими) [3, с. 34].

Згідно наукового доробку Б. Ананьєва сутнісно-змістовний компонент терміну діяльність передбачає чотирирівневий характер, а саме:

1) цілісна діяльність (система програм, операцій та засобів виробництва, що історично склалася, матеріальних і духовних цінностей суспільства);

2) діяльність (окремий акт – дія, включаючи й мету, мотиви її висування та способи досягнення);

3) діяльність на рівні макрорухів (за допомогою творення предметів та побудови програм будуються дії);

4) діяльність на рівні мікрорухів [1, с. 14 – 17].

У контексті проблеми дослідження привертають увагу наукові узагальнення провідного вченого у галузі організаційно-педагогічної діяльності В. Шульги щодо рівневості дефініції «діяльність», поданої Б. Ананьєвим. Від так, В. Шульга стверджує, що «перші два рівні відповідають розгляду діяльності людини як суб'єкта соціального суспільства, як особи, а останні рівні визначають діяльність людини як природного індивіда» [5, с. 18 – 23].

У процесі наукового пошуку було встановлено, що педагогічна діяльність є одним із видів діяльності, яка представляє собою єдність цілей, мотивів, дій (операцій), результату. У такому сенсі цінними є наукові твердження В. Сластьоніна. Учений розглядає педагогічну діяльність як «особливий вид соціальної діяльності, спрямованої на передачу від старших поколінь до молодших накопиченого людством

досвіду та культури, створення умов для їх особистісного розвитку й підготовки до виконання певних соціальних ролей у суспільстві» [4, с. 68].

Особливо цінним є структура педагогічної діяльності, визначена В. Сластьоніним. Згідно наукового доробку вченого педагогічна діяльність включає три взаємопов'язаних компоненти, а саме: конструктивний, організаційний, комунікативний компоненти.

Щодо конструктивного компоненту педагогічної діяльності, на думку дослідника, він передбачає: відбір і композицію навчального матеріалу; планування та побудову педагогічного процесу; планування дій учителя й учнів; проектування навчально-матеріальної бази педагогічного процесу.

До організаційного компоненту, згідно В. Сластьоніна, належать такі питання, як: включення учнів у різні види діяльності; створення колективу; організація спільної діяльності або інформаційна діяльність (розвивальна, орієнтаційна, мобілізаційна та дослідницька).

Комунікативний компонент педагогічної діяльності, на думку В. Сластьоніна, включає встановлення педагогічно доцільних відносин педагога з вихованцями; встановлення взаємовідносин з іншими педагогами; створення середовища спілкування з батьками та громадськістю [4, с. 68].

Здійснене В. Сластьоніним структурування педагогічної діяльності є особливо цінним для нашого дослідження, оскільки у процесі структурного аналізу педагогічної діяльності відбулося виокремлення організаційного компоненту. Означене дає підстави виокремити організаційно-педагогічну діяльність у структурі педагогічної діяльності та спроектувати її у сферу діяльності колегіального органу управління ВНЗ – ученої ради.

У ході аналізу матеріалів Міністерства освіти УРСР і відділів народної освіти по виконанню та роз'ясненню «Основ законодавства СРСР і союзних республік про народну освіту» та постанов сесій Верховної Ради СРСР з'ясовано, що організаційно-педагогічній діяльності вчених рад вітчизняних педагогічних ВНЗ притаманні такі характеристики, як:

1) внутрішня впорядкованість, узгодженість, взаємодія частин цілого, що визначені його будовою;

2) сукупність процесів або дій, що ведуть до утворення та вдосконалення взаємозв'язків між частинами цілого;

3) об'єднання людей, які спільно реалізують програму або завдання та діють на підставі певних правил та процедур.

Організаційні аспекти діяльності вченої ради як колегіального органу управління включають й такі питання, як кадри, форми, способи вироблення мети та прийняття рішень щодо оптимізації діяльності ВНЗ в цілому, організація контролю виконання рішень, розробка та освоєння інноваційних технологій в роботі вченої ради. Необхідно підкреслити,

що важливим елементом всієї організаційно-педагогічної діяльності вченої ради є оцінка ефективності діяльності вищого навчального закладу, тобто з'ясування, якою мірою реалізована поставлена мета. Організаційні аспекти діяльності вченої ради співвідносяться з функціонуванням, поведінкою й взаємодією частин цілого; звичайно пов'язані з поняттями структури, системи, управління. Від так, організаційний потенціал колегіального органу управління ВНЗ реалізується через виконання функцій, що притаманні для відповідного рівня управління.

Отже, під організаційно-педагогічною діяльністю вченої ради вітчизняного педагогічного вищого навчального закладу розуміємо діяльність колегіального органу керівництва ВНЗ, що полягає в координації навчально-виховної, методичної та науково-дослідної роботи, яка спрямована на оптимізацію умов виховання, розвитку та саморозвитку особистості вихованця та вибору можливостей вільного й творчого його самовираження. Вищезазначене утворює підґрунтя для зростання ВНЗ у галузі підвищення якості освітніх послуг, впровадження новітніх освітніх технологій, підвищення якісного та кількісного показників професорсько-викладацького складу в межах загальноєвропейського освітнього простору.

У процесі здійснення теоретичного дослідження організаційно-педагогічної діяльності вчених рад вітчизняних вищих педагогічних навчальних закладів другої половини ХХ століття нами було з'ясовано її структуру. До компонентів організаційно-педагогічної діяльності вчених рад вітчизняних педагогічних ВНЗ досліджуваного періоду входили: наукова, навчально-методична, виховна, фінансово-господарська діяльність. У сфері наукової діяльності до компетенції вченої ради відносилися такі питання, як: аспірантура, наукова робота студентів (конференції, конкурси, олімпіади), підвищення якості дисертаційних робіт і присудження наукових ступенів, науково-дослідна робота науково-педагогічних працівників. До навчально-методичної – організація та координація навчальної діяльності, навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу (публікації, навчальні плани, програми, педагогічна практика). До виховної – організація та координація виховної роботи. Фінансово-господарська діяльність учених рад вітчизняних вищих педагогічних навчальних закладів другої половини ХХ століття була спрямована на покращення умов надання освітніх послуг, зміцнення матеріально-технічної бази ВНЗ, покращення умов побуту студентів та викладачів, організацію дозвілля, відпочинку та оздоровлення студентства та професорсько-викладацького складу.

У такому контексті **подальшого наукового вивчення** потребують питання сутнісно-змістового насичення організаційно-педагогічної діяльності вчених рад у сфері вищої освіти другої половини ХХ століття.

Отже, організаційно-педагогічна діяльність учених рад вітчизняних вищих педагогічних навчальних закладів протягом другої половини

XX століття мала таку структуру і складалася з: науково-дослідної, навчально-методичної, виховної й фінансово-господарської діяльності.

Отримані результати наукового пошуку дали підстави стверджувати, що вчена рада як колегіальний орган управління ВНЗ в організаційно-педагогічній діяльності керувалася безпосередньо державними нормативними документами щодо освітнього галузі УРСР і незалежної України. Положення та зміст державних нормативних документів щодо освітнього галузі України складали основу діяльності вченої ради.

Список використаної літератури

1. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания / Б. Г. Ананьев. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1968. – 339 с. **2. Буева Л. П.** Человек, деятельность и общение / Л. П. Буева. – М. : Мысль, 1978. – 216 с. **3. Каган М. С.** Человеческая деятельность: опыт системного анализа / М. С. Каган – М. : Политиздат, 1974. – 328 с. **4. Слостенин В. А.** Педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; Под ред. В. А. Слостенина. – М. : Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с. **5. Шульга В. В.** Організаційно-педагогічна діяльність соціальних служб для молоді в Російській Федерації: Дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед наук : зі спец. 13.00.05 – соціальна педагогіка / Валерій Володимирович Шульга / Луганський нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2006. – 283 с.

Решетова І. А. Організаційно-педагогічна діяльність колегіального органу управління ВНЗ в контексті наукової парадигми XX століття

Автором досліджено організаційно-педагогічну діяльність ученої ради вітчизняного вищого навчального закладу в контексті наукової парадигми XX століття. З'ясовано структуру організаційно-педагогічної діяльності вчених рад вітчизняних вищих навчальних закладів протягом другої половини XX століття, яка складалася з: науково-дослідної, навчально-методичної, виховної й фінансово-господарської діяльності.

Ключові слова: вчена рада, організаційно-педагогічна діяльність, друга половина XX століття.

Решетова И. А. Организационно-педагогическая деятельность колегияльного органа управления высшего учебного заведения в контексте научной парадигмы XX века

Автором исследовано организационно-педагогическую деятельность ученых советов отечественных высших учебных заведений в контексте научной парадигмы второй половины XX века. Определена структура организационно-педагогической деятельности ученых советов высших учебных заведений, которая состояла из: научно-

исследовательской, учебно-методической, воспитательной и финансово-хозяйственной деятельности.

Ключевые слова: ученый совет, организационно-педагогическая деятельность, вторая половина XX века.

Reshetova I. A. The Organizing and Pedagogical Activities Collegial Body of Higher Education in the Context of the Scientific Paradigm of the Second Half of the 20th Century

The author organizing and pedagogical activities collegial body of higher education in the context of the scientific paradigm of the second half of the 20th century. It is shown the structure of the organizing and pedagogical activities of academic councils of national universities during the second half of the 20th century, which consisted of: research, teaching, educational and financial activities.

Key words: scientific council, organizing and pedagogical activities, the second part of the 20th century.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Омельченко С. В.

УДК [378.011.3-051:8]:17.022.1

М. А. Сперанська-Скарга

**ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА ЯК СКЛАДНИКИ
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ІМІДЖУ**

Сучасні соціально-економічні зрушення диктують необхідність переосмислення сутності процесу фахової підготовки, зокрема, підготовки майбутніх учителів філологічних спеціальностей. Дослідники у сфері педагогічної, психологічної, соціологічної наук стверджують про доцільність вживання нових підходів щодо природи та механізмів формування педагогічної компетентності як основного інструменту побудови іміджу вчителя. Психолог А. Маркова, наприклад, відзначає, з одного боку, відсутність взаємозв'язків між теоретичним оволодінням учителем психолого-педагогічними знаннями та прикладним використанням розроблених наукових досліджень і рекомендацій. З іншого боку, оцінювання ефективності роботи вчителя та розбудови власного іміджу унеможлиблюється у зв'язку з відсутністю цілісної концепції праці педагога [1, с. 3 – 19]. Такі протиріччя зумовлюють необхідність детального розгляду поняття «педагогічна компетентність» та її компонентів у контексті побудови іміджу вчителів взагалі та з окремих дисциплін зокрема.